

JOVELAN JOHANNA & ANNABELLE ANTAS

VANHASSA TALOSSA

Kohti omavaraisempaa elämää

DOCENDO

JOVELAN JOHANNA & ANNABELLE ANTAS

VANHASSA TALOSSA

Kohti omavaraisempaa elämää

DOCENDO

Copyright © Jovelan Johanna, Annabelle Antas ja Docendo 2022

Docendo on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

Tämän teoksen tekstin ja kuvien jäljentäminen ilman lupaa painamalla, monistamalla, skannaamalla tai muilla tavoin kielletään tekijänoikeuslain mukaisesti.

Kuvat © Annabelle Antas
Graafinen suunnittelu: Eija Kuusela

Kustantaja:
Docendo Oy, Jyväskylä
Puh. 044 7270 250
info@docendo.fi
www.docendo.fi

ISBN 978-952-382-397-6

Painopaikka: Livonia Print, Latvia 2022

SISÄLLYS

Lukijalle 7

MATKA TALOON 8

Sattuman kauppaa 10

Ei ne ihan hulluja ole, kai 13

Syteen tai saveen 17

Historian havinaa 17

Kolmen pyllyn sauna 21

Kituvuosi 22

Kuparin kiiltoa 22

Vuorotellen 25

Vihdoinkin muuttopäivä! 26

ORAVANPYÖRÄSTÄ ELÄMÄNPYÖRÄÄN 29

#yksinkertaistaelämää 31

Omavaraistellen 35

Sulle, mulle – vaihtotaloutta! 40

AUTUAAN ASKEETTISESTI 42

Lempeää lämpöä 47

Polta puuta tehokkaasti ja turvallisesti 49

Raparperisytykkeit 51

VARAUTUMINEN 53

Ruokakomerolla 55

72 tunnin kotivara 57

ITSE TEKEMISEN ILOA 59

Tyrni-vuohenmaitopalahampoo 61

Etikkahuuhde hiuksille ja pyykille 63

Puutarhasta pesutupaan 65

Pyykkisuopa rohtosuopayrtistä 67

HYÖTYPUUTARHAN ILOJA 69

Kukkasalaatti 71

Paahdetut perunat 73

Sinappikastike 73

Paneroidut porsaanleikkeet 75

SÄILÖVÄÄ SADONKORJUUTA 77

Etikkaisen kirpeitä herkkuja 79

Kesäkurpitsapikkelssi 79

Louhisaaren kurkut Jovelan tapaan 81

Karviaisviinietikka 1700-luvulta 83

Historia inspiroi 85

Monenlaista maistuvaa kuivurilla 87

Gourmet-yrttiaromisuola 89

Tomaatit ja paprikat yrttiöljyssä 91

Lohtupata 93

SIEMENET TALTEEN PUUTARHASTA 95

Siementen elinkelpoisuus ja -voimaisuus 97

Oma siemenpankki 99

Siemenpankin pussit 101

KEKRI – PERINTEINEN

SADONKORJUUJUHLA 103

Leijuvat omenat 105

Kynttiläomenat 105

Kekriruokaa 107

Kekripullat 109

Lempeät lanttupiirakat 111

Kuohkeat kukkakaali-fetapihvit 113

Karamelliomenat 115

TALVEA KOHTI 117

Ikkunoiden eristäminen 119

Tuohuskynttilät 121

Lyhtyampelit 125

Lintujen talvibuffet 127

JOULUVALMISTELUITA 131

Joulukynttilät mehiläisvahasta 135

Joulukoristeita itsekovettuvasta savesta 137

Paperiset joulutähdet 139

Hyasintit huovissaan 141

Viikinkiaikainen lusettinyöritys 143

Kynttiläpullot 147

Joulumakeiskaappi 149

Vaahtokarkit 153

Puolukkaremmit 155

JOULUPÖYTÄÄN 157

Porlanka 159

Joulun lintupaisti Dickensin tapaan 161

Pekoniluumut 161

Glögipata 163

Kartanon perunat 165

Risalamande 167

Baileys-tyyppinen kermalikööri 169

LOPPUSANAT 171

Annabelle's Jovela 173

Kiitos 175

HAKEMISTOT 176

Reseptihakemisto 176

Puhdehakemisto 176

Lukijalle

*Meillä on kelloja,
mutta onko meillä aikaa?*

Eräänä sateisena syyspäivänä kymmenen vuotta sitten teimme mieheni kanssa päätöksen, joka vei meidät kaupungista maalle, umpeen kasvaneen puutarhan ympäröimään vanhaan taloon nimeltä Jovela.

Tämä kirja kertoo matkastamme ja nykyajan mitta-
puulla hieman erilaisesta elämästämme tässä askeettisten mukavuuksien talossa, josta ei tullut vain kotimme, vaan elämäntapa, blogi ja lopulta kirjakin.

Vanhassa talossa on myös oman sadon ja loppuvuoden juhlien pienimuotoinen keittokirja sekä tee se itse -henkinen hyvän mielen puuhastelukirja. Sen anti koostuu tavallisista arkisista askareistamme ja elämästämme, jonka hetkiä ystävämme, valokuvaaja Annabelle Antas on kamerallaan tallentanut. Tämän ensimmäisen kirjamme reseptit ja puhteet ajoittuvat sadonkorjuusta talvivalmisteluihin, vuodenkierrossa alkusyksyn kodikkaista tunnelmista aina suloiseen jouluun saakka.

Kirjamme on kirjoitettu täydestä sydäimestä inspiraatioksi vanhoista taloista ja kotikutoisesta elämäntyylistä pitävälle nykyajan ihmisille, jotka nauttivat itse tekemisen iloista ja joiden haaveena on yksinkertainen, omavaraisempi elämä.

Tämä kirja on teille, joille aika
on tärkeämpää kuin kellot.

Johanna & Annabelle

MATKA TALOON

”Kaksi kaupunkilaista jätti entisen elämänsä ja muutti maalle 150-vuotiaaseen hylättyyn taloon katuvalottoman kylätien varrella. Juoksevaa vettä ei ole, ja viemäröintejä ei tule. Korjaustarpeita on paljon, käsiä neljä. Tavoitteena omavaraisempi, hyvä elämä perinteitä kunnioittaen.”

Näillä sanoilla avasin uuden blogin ostettuumme vanhan talon maalta vuonna 2013. Olin sitä ennen kirjoittanut haaveistamme ja suunnitelmistamme blogia jo parin vuoden ajan, sillä matkamme maalle ei käynyt aivan niin nopeasti kuin olimme päätöksen tehtyämme toivoneet.

Ehdimme parin vuoden aikana haaveilla, suunnitella ja käydä potkimassa yhden jos toisenkin talon kivijalkaa. Ehdimme asua rivitalossa, joka ei riittänyt meille, ja testata kenttäreikävytyttämme viettämällä mahdollisimman paljon aikaa täysin vailla mukavuuksia olevalla, remontoitavalla mökillä, ja halusimme lisää.

Me halusimme pois kaupungista ja etsimme taloa, jota ei olisi historiansa aikana remontoitu ja modernisoitu väärällä tavalla, mutta sellaisen löytäminen ei ollutkaan ihan yksinkertaista. Kyllä talossa piti sähköt olla, mutta kaikenlainen umpeen eristäminen, muovimateriaalit, ikaikaiset vesiputkistot ja viemäröinnit sekä erityisesti kaiken alkuperäisen ja kauniin tuhoaminen olivat meille vastenmielisiä. Emme halunneet purkaa ja rakentaa vanhaa taloa uudelleen ja käydä sitä varten läpi lupa-anomussulkeisia, vaikka sellainen onkin mahdollista.

Lopulta, sattuman kaupalla, löysimme elinkaarensa loppupään tuomitun, yksinäisenä seisovan ja paljon kokeneen talon ja sen umpeen kasva-

neen puutarhan pienestä Vakka-Suomen kunnasta. Matkamme yksinkertaiseen ja omavaraistelevaan elämään alkoi konkreettisesti.

Ennen kuin kerron elämästämme täällä, palaan niihin tunnelmiin ja ajatuksiin, joiden vuoksi ylipäätään lähdimme tälle, joidenkuiden mielestä uhkarohkeallekin matkalle nykyajan tavanomaisesta elosta poikkeavaan elämäntyyliin.

Olimme mieheni kanssa seurustelleet tovin, muuttaneet yhteen saman katon alle ja vihkijän puheillekin päätyneet. Elelimme tavanomaista kahden aikuisen kaupunkilaiselämää, kunnes eräänä päivänä aloimme tosissamme pohtia, mitä oikeastaan haluaisimme elämältämme, jos saisimme luoda sen itsemme näköiseksi.

Me olimme jo aikuisia, opinnot olivat jo hyvän matkaa takana, työpaikat ja asiat olivat kunnossa ja arki oli asettunut sellaiseen normaaliin uomaansa, jossa käydään töissä, nostetaan palkkaa, hoidetaan asioita, tavataan ystäviä, vietetään viikonloppuja, iloitaan lähestyvistä lomista ja matkustellaan oman mielen mukaan. Jossain vaiheessa tulevien vuosien näkymä oli alkanut näyttää hieman tylsältä.

Tätäkö me ihan oikeasti halusimme eläkevuosiimme saakka, vai elimmekö näin, koska niin tavataan tehdä? Koska maailma on rakennettu niin, että sen valmistarjonnassa tähän elämäntapaan

JOVELAN PUUTARHA X

päätyy oikeastaan mitään sen suuremmin valitsematta? Muistan vieläkin elävästi sen päivän yli kymmenen vuoden takaa, jona ymmärsin kirkaasti, että elämänmuutoksen aika on nyt.

Sinä vuonna syksy oli tuntunut entistä raskaammalta. Elimme sitä aikaa, kun lehdet ovat karisseet puista ja kesän menettänyt maailma on kolea, paljas ja karu. Kelloja oli käännetty tunnilla mennyttä kesää kohti, ja syksy oli nielaissut kaiken luonnonvalon kaupungista. Hämärä laskeutui ennen kuin työpäivä oli ohi ja viipyili aamuisin sen jälkeenkin, kun olin päässyt työpaikalleni.

Istuin ruuhkabussissa valuttaen takkini helmasta vesinoroa pieneksi lätäköksi bussin lattialle. Nojasin otsaa bussin ikkunalistaa vasten ja katselin koston ikkunan läpi autoja, jotka tulivat ja menivät hönkien kitkeriä pakokaasujaan tihkusaateeseen. Kiireiset ihmiset väistelivät jalkakäytävillä vuorotellen roiskeita ja vesilätäköitä kenkiään suojellen. Kuntokeskuksen seinämainokset vilkuttelivat silmiin porautuvilla valoillaan kaikille fyysisestä työstä vapautuneille kansalaisille ja kertoilivat mahdollisuudesta maksaa rahaa siitä, että pääsee rasittamaan itseään fyysisesti. Liikennevalot toistivat loputonta nakutustaan ja piipitystään – saa mennä, ei saa mennä.

Vilkuilin polveni päällä olevaa, märeksi kostunutta ilmaisjakelulehteä, jossa puhuttiin citykeituista ja vinkattiin kodin sisustamisesta syksyn lämpimän värein. Oliko maanantai vai keskiviikko, ja oliko sillä oikeastaan väliäkään? Päivät soljuivat toistensa kaltaisina hamaan tulevaisuuteen. Bussista noustessani en jaksanut hymyillä alakuloisesti irvistävälle tikku-ukon naamalle, jonka joku oli piirtänyt bussin höyrystyneeseen ikkunaan.

Kävellessäni pysäkiltä kerrostalokotiimme ajattelin, että oikeastaan olen pitkästynyt kaikkeen. Keinotekoiisiin valoihin, keinotekoiisiin ääniin, sesonkikuvastoihin, joissa kaupitellaan vuodenajan mukaisia sisustuksia kalliin lainan koteihin, joissa ei kuitenkaan ehditä olla kuin viikonloppuisin – ellei nyt olemiseksi lasketa muutamia arki-illan tunteja ennen yöpuulle menoa.

Olin kyllästynyt siihen, että elämään piti ostaa sisältöä ja viihdettä. Olin kyllästynyt betoniseiniin, ääniin rappukäytävässä, itseään toistavaan arkeen,

jossa kaikki panokset ladataan lyhyeen viikonloppuun ja katoaviin lomapäiviin. Olin kyllästynyt itseeni ja valmiiksi tarjoiltuun maailmaan, jossa elin mieheni kanssa, ja siihen, etten nähnyt tähtitaivasta kaupungin valoilta, enkä edes sitä citykettua, kettu repolaista, jonka pitäisi saada elää metsässä.

Tuona syksynä meissä heräsi ajatus yksinkertaisesta elämästä paikassa, jossa tähdet piirtyvät yötaivaan kannelle pellon ylle, jossa kettu kulkee vapaana osana luontoa ja uusi aamu valkenee lintujen lauluun. Meitä kiehtoi ajatus omavaraistemmasesta elämästä, jota eletään vuodenaikojen mukaan ja jonka sisällön määrittelimme mahdollisimman pitkälle ja monipuolisesti itse. Elementtikaksion sohvalla luovuimme nykyajan tarjoamista valmiista vaihtoehdoista ja hahmottelimme papereille, mitä me todella halusimme.

Kaksi vuotta myöhemmin löysimme paikan, jolle aikanaan antaisimme nimeksi Jovela; Johannan ja Veikon oma Shangri-La, nykyajan melskeistä vapaa paikkamme maailmassa.

Sattuman kauppa

Matkamme talolle ei kuitenkaan päässyt alkamaan aivan mutkattomasti, sillä me myös menetimme löytöme ennen kuin ehdimme tehdä asialle mitään. Edellisenä päivänä talo oli myynnissä, ja seuraavana päivänä se oli kadonnut. Oli pa huonoa tuuria, ajattelimme, ja jatkoimme uuden kodin etsiskelyä, mutta en unohtanut taloa. Aina välillä muita taloja katsellessa se palasi mieleeni. Umpeen kasvaneen ryteikön keskellä seisova yksinäinen talo, joka kaipasi kipeästi korjaajia. Moni olisi sanonut sen kaipaavan enemmän puskutraktoria, mutta jokin talossa ja sen maisemassa ei suostunut jäämään unohtuksiin, vaikka olettimme talon tulleen jo myydyksi.

Olin ehtinyt ihastua taloon ja sen murheellisia kuvia katsellessa nähnyt vain sen kaiken potentiaalin. Parisataavuotiset paksut hirret ja leveät lankkulattiat, hieman kallellaan oleva, sitruunan ja hunajan värinen vanha kaakeliuuni salissa, ikkunoita jokaiseen ilmansuuntaan ja pariovet, joista

KIRSIKKA
MEELIKA

voisi kävellä sisälle taloon. Ei vesiputkia, ei viemärröintejä – vain vanha talo, jota kukaan ei ollut koskaan modernisoinut sähköjä edemmäs. Olin huokaillut kuvien ryteikköpuutarhan suuria syreenejä täydessä kukassa, oksat kukkien painosta nöyrtyneinä, ja ihaillut suuria, vanhoja saarnipuita, jotka kehystivät tontin laitamaa, sekä taloa, joka seisoi sen kaiken keskellä.

Jokin tarkoitus silläkin lienee ollut, ettemme löytäneet toista sopivaa taloa kaikesta etsimisestä huolimatta, sillä noin vuotta myöhemmin, kun olimme jo pettyneinä laittaneet aktiivisen kivijalkojen potkimisen hetkeksi jäähyllä, talo palasi myyntiin. Sitä ei ollutkaan myyty.

Soitimme talon omistajalle, joka sattui myös olemaan taloa myyvää kiinteistönvälittäjää, varasimme näytön ja ajelimme ystävämme kanssa kylmänä tammikuun päivänä katsomaan taloa, jolle johti vain kapea polku kinosten keskellä. Juuri kun saavuimme paikalle, taivaalta alkoi leijailla sakeana öylätin kokoisia lumihiuksia, joiden lomasta talo häidin tuskin erottui. Kävelimme pihan poikki ja astuimme sisälle jääkylmään taloon, jonka ikkunapuiden välistä tuuli puhalsi sisälle. Mies kiipesi ullakolle, tarkisti sen ja kävi asuinkerroksen hirsiseiniä läpi huone huoneelta. Minä kiertelin ja kyselein sen mitä saatoin, sillä paikalla oli muitakin katselijaita.

Parikymmentä minuuttia myöhemmin kävimme mieheni kanssa autossa huolellisuutta ja täyspäisyyttä huokuvan keskustelun. Se meni suunnilleen näin:

”Noh?”

”Joo-o!”

”Oliko se hyvä?”

”Joo-o!”

”Katsoitko hirret, oliko ne hyvät?”

”Oli ne, ihan hyvät!”

”Entä ullakko?”

”Ihan hyvä!”

”Tämäkö se nyt on?”

”Joo!”

”Soitanko välittäjälle?”

”Soita vaan!” Ja minä soitin.

”Johanna tässä hei, lähdimme juuri sieltä näytöltä. Haluamme ostaa talon.”

Kuukautta myöhemmin, vielä kertaalleen talola käytyämme ja huolellisemman tarkastuksen tehtyämme, kauppakirjaan kirjoitettiin nimet. Olimme ostaneet talon kahdensadan kilometrin päästä silloisesta kodistamme, kunnasta, jossa emme olleet koskaan ennen tätä käyneet.

Ei ne ihan hulluja ole, kai

Lähipiiri otti yllättävän hyvin vastaan ajatuksemme maallemuutosta ja erilaisesta elämästä. Kun alussa kerroimme suunnitelmistamme, saimme lähinnä spontaaneja ihastuksen huokailuja siitä, miten mahtava tällainen elämänmuutos olisi, mutta kun ei vaan uskalla, mutta viimeistään sitten eläkepäivillä, kyllä vaan! Pariisin ullakkohuoneisto, viljavat kotimaan pellot järvimaisemineen, Espanjan aurinkorannat tai merten keinuvat aallot ja ehkäpä purjevenekin satamassa – tai ainakin söpö siirtolapuutarha mökkeineen raitiovaunuyhteyden päässä.

Me emme jääneet odottamaan eläkepäiviä, eikä ilmoitus siitä, että olimme ostaneet puolirötelöisen talon pienestä kylästä, saanut painokoneita pysähtymään millään suunnalla. Muutama tuttava on jälkikäteen myöntänyt, että kyllähän se hieman ajatuksia aiheutti, muttei kuitenkaan sellaisia, että meitä olisi ihan seinähulluina pidetty.

Näin päivinähan kulmakarvat eivät juuri nouse ihmisille, jotka jättävät kaupungin taakseen ja tekevät töitä kotoa käsin. Maailma Kehä III:n ulkopuolella onkin yhtäkkiä sangen houkuttava. Kansalaiskyselyiden perusteella kuulostaa jo siltä, että puoli Suomea puolisoineen haluaisi muuttaa joko kokonaan tai ainakin osaksi vuotta maalle, työkennellä pysyvästi kotoa käsin ja oppia kasvattamaan ruokansa.

Näin asiat vain muuttuvat, ja joskus kriisistä syntyy oivalluksia, joita ei hetkeä aiemmin pidetty mahdollisina. Pandemia sai ihmiset haluaan väljemmille asuinsijoille ja etätöistä tuli uusi normaali. Valitettavasti myös turvallisuuden tuntemme sai ison kolauksen Euroopassa puhjenneen sodan myötä. Omavaraisuusasiat sekä aina ajankohtainen kotivara nousivat kuumimpien ai-

heiden joukkoon niin kansalaisten kahvipöydissä kuin virkamiesten palavereissa, puhumattakaan lööppilehtien kansista.

Kun arki järkkyy ja ilmassa on uhkatekijöitä, halutaan enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa oman arjen perusasioihin, kuten ruokaan ja asumisen menoihin. Luin aivan vastikään Kekkilän tuottaman kyselyn, johon vastanneista jopa 65 prosenttia ilmoitti haluavansa kasvattaa itse ainakin osan omasta ruoastaan. Kuka olisi moista uskonut muutama vuosi sitten?

Mitä tulee omaan elämänmuutokseemme, se oli tietenkin suuri ja tarkoitti myös sitä, että toisen meistä oli luovuttava silloisesta työpaikastaan kohtuuttoman etäisyyden vuoksi. Itse olin ollut yrittäjä jo muutaman vuoden, ja työni on sen luontoista, että teen sitä koneella istuen, joten työni on siellä missä minäkin olen. Mieheni piti ensin omakustanteisen sapattivapaan taloamme remontoiden, sillä se tuli halvemmaksi kuin korjausremontin tilaaminen. Sen jälkeen hän haki aikuisopiskelijaksi itseään kiinnostavalle alalle ja valmistui metalliartesaaniksi.

Meidän asiamme loksahelivat tällä tavalla paikoilleen omalla painollaan. Emme edes yrittäneet luoda tiukkoja aikatauluja tai tarkkoja pitkän aikavälin suunnitelmia sen suhteen, mitä tekisimme, vaan etenimme pienin askelin tunnustellen, mikä tuntuu oikealta ja mihin suuntaan elämä meitä vie, jos sen antaa viedä.

Tärkeä osa muutosta oli kuitenkin budjetin päivittäminen jo ennalta ja erilaisiin haastaviin tilanteisiin varautuminen. Uuteen seikkailuun ei voi heittäytyä ilman minkäänlaista taloudellista turvaverkkoa, tai ainakaan me emme voineet tai halunneet niin tehdä.

Koska tulomme olivat kaventumassa puoleen, suunnittelimme uuden elämämme elinkustannukset periaatteella suu sakkii myöten, mutta sukanvarsi turvana. On kovin vaikeaa laskea tarkkaa budjettia ennalta, joten jätimme ilmavaraa ja laskimme kaiken hieman yläkanttiin. Suunnitelmien eteneminen tällä saralla ei sitten ollutkaan niin hankalaa. Ensin nuukailimme ja säästimme sukanvarsivarat, sen jälkeen muutimme ja kaupungissa asumisen kulut vaihtuivat vaatimatto-

mampaan elämään ja sen menoihin. Yllättäen kävi niin, että säästöpossu sai jatkossakin ruokailla säännöllisesti, ja pandemian aiheuttamista haasteistakin olemme selvinneet jo yli kaksi vuotta.

On kuitenkin sanomattakin selvää, että muutos myös hirvitti meitä kaiken suunnittelun ilon keskellä. On iso juttu jättää totuttu taakse ja suunnata kohti epävarmuuksia, joita ihminen on myös sangen hyvä luomaan mieleensä jo ennalta.

Näin jälkikäteen voin sanoa, että eniten epärointiä ja huolia liittyi itse päätöksen tekemiseen. Kun se oli tehty, pääsimme suunnittelemaan ja toteuttamaan, ja lopulta asiat loksahelivat paikoilleen aika lailla itsestään. Olenkin monesti sanonut vastaavasta irtiotosta haaveileville, että on hyvä pitää järki päässään ja ottaa huomioon erilaiset haasteet ja omat mahdollisuudet selviytyä niistä, mutta mieltään ei kannata tukkia esteillä, vaan on parempi etsiä ratkaisuja. Yleensä meillä on enemmän mahdollisuuksia kuin uskommekaan, kun teemme niille tilaa. Ei voi tietää, mitä kaikkea uutta vastaan voi tulla, ellei sille ole avattu tietä.

Me luovuimme siitä ajattelumallista, että jokin on mahdotonta tai liian hankalaa vain, koska se on uutta tai epävarmaa, ja aloimme katsella asioita toisella asenteella: miten teemme tästä mahdollista? Itselleni koko muutoksen keskeisin kysymys oli se, millä haluan päiväni täyttää ja kuinka suuren osan tavallisesta arjestani saan käyttää itselleni merkityksellisiin asioihin. Mikä on tärkeintä ja mitä me haluaisimme kokea yhdessä?

Onhan toki myös suuria huolia, joista maalle muuttajia varoitellaan. Kyllähän te olette niitä kuulleet: kattoremontti, sairastuminen, työttömyys ja rospuutto, joilta voi välttyä pysymällä kaupungissa. Ei se ihan niin ole. Elämän suuret haasteet voivat kohdata meidät asuinpaikastamme huolimatta. Elämä voi muuttua radikaalisti kysymättä sitä, missä olemme muutoksen hetkellä. Kaikki katot tarvitsevat joskus remonttia. Työttömyys, sairastuminen, menetykset, murheet ja surut kohtaavat meidät paikkaan katsomatta, jos kohdatakseen ovat. Ei elämää kannata sellaisten ajatusten vuoksi jättää elämättä haluamallaan tavalla, jos se muuten on mahdollista.

Jos haaveilee muutoksesta, on vain otettava luotavainen loikka ja uskottava, että se kannattelee. Jos sitten huomaa tehneensä virheen, ei maailma siihen kaadu. Virheitä voi korjata ja aina voi palata, jos asiat eivät lutviudu. ”Se tie, joka vie, tuo tarvittaessa takaisinkin”, äitini sanoi, kun kävin läpi muuttoon liittyviä riskitekijöitä.

Syteen tai saveen

No niin, parin vuoden etsimisen ja kaikkien suunnitelmien jälkeen olimme siis vihdoinkin löytäneet ja ostaneet talon. Kylmästä hytisten seisoiimme omalla pihalla, pala omaa maata jalkojen alla, ainakin paperilla, sillä tuo talvi oli niin luminen, että jalkojen alla oli lähinnä polvenkorkuinen hanki ja sen keskellä pientä syväremonttia kaipaava ihan kaikki. Lienee syytä todeta suoraan, että otimme talon suhteen riskin, ilman muuta otimme, mutta se oli harkittu riski. En tietenkään kepein sydämin voi suositella, että erilaisesta elämästä haaveileva ostaa talon kuin kukkapuskan huoltoaseman ämpäristä, mutta meillä kaupat tavallaan syntyivät niin.

Oli meillä ostopäätökselle hieman enemmän pohjaa kuin pelkkä haaveita täynnä oleva pää. Vaikka ostopäätös olikin mallia syteen tai saveen, sen takana oli tietoaakin. Olimme potkineet jo niin monen talon kivijalkaa, että meillä oli hyvä käsitys siitä, mitä halusimme ja millaiseen savottaan olimme ryhtymässä. Olimme ehtineet tutustua ajan kanssa vanhoihin taloihin ja niiden kunnostamiseen – kiitos talotohtori Panu Kailan ja perinestari Hannu Rinteen kirjojen. Olimme vierailleet entisöintipaikoissa ja entisöintikohteiden remontointiin erikoistuneissa liikkeissä.

Ihan ummikoita emme olleet siinäkään mielessä, että miehelläni on talonrakentajan koulutus. Lisäksi talo ja sen tontti maksoivat niin vähän, että mihinkään pulaan emme olisi joutuneet, vaikka viikkoa myöhemmin talon katto olisi halannut lattiaa. Harmittanut se tietenkin olisi, mutta mitään peruuttamattoman kamalaa se ei olisi tuonut tullessaan. Lainaakin otimme vain mitättömän vähän, jotta siihen mennessä säästämämme rahat riittäisivät myös alun remonttikuluihin.

Siinä me sitten olimme, onnesta halkeamaisilamme helmikuussa 2013. Kaupat oli tehty ja avaimet saisimme keväällä, kun entinen omistaja eh-tisi tyhjentää talon.

Vappuna 2013 olimme ensimmäistä kertaa yötä talolla, siinä ainoassa huoneessa, jonne eläimet eivät päässeet enää ikkunapuiden väleistä ja jonka sai lämmitettyä pattereilla sellaiseksi, ettei yöpyjä menehtynyt yön aikana hypotermiaan. Söimme retkikeittimellä lämmitettyä, kaupunkikodissa valmistettua ruokaa talon kiikkerillä tuoleilla istuen, kuuntelimme äänikirjaa ja jännityskuunnelmia, joimme pullon kuohuvaa, lakaisin talon toisessa päädyssä hiirenkakkoja ja revimme seinistä kaikkea sellaista – vanhoista kalsareista alkaen – joka olisi pitänyt poistaa jo vuosikymmeniä aikaisemmin, kun talossa oli ollut kattovuoto. Taloon jääneen pienen pöydän päällä oli yhtiökumppaniltani saatu kimppu vaaleanpunaisia pioneja, joiden pienet nuput eivät olleet vielä auenneet. Siinä sitä oli rouheaa maalaisromantiikkaa vaikka muille jakaa.

Vappu oli siihenastisen elämäni ihanin, enkä millään olisi halunnut lähteä takaisin kaupunkiin, vaan olisin mielelläni jäänyt lakaisemaan hiirenkakkoja ja tutustumaan menneiden aikojen miesten kalsarimuotiin.

Seuraavan vuoden aikana ajoimme talolle likimain joka viikonloppu ja vietimme kaikki lomapäivät remontoiden. Remonteista voisi kirjoittaa ihan oman kirjansa, joten kerron vain lyhyesti, millaisia muutoksia talomme koki.

Historian havinaa

Talomme oli päässyt sangen huonoon kuntoon, mutta se seisoi silti jääräpäisesti paikalla, johon se oli paksuista hirsistä rakennettu nälkävuonna 1868. Talon rakennusvuodeksi oli meille ilmoitettu 1890, mutta myöhemmin selvisikin, että rakentaminen oli alkanut paljon aikaisemmin. Yksi ensimmäisistä asioista, joita talon ostettuaamme teimme, olikin selvittää sen historiaa. Kuka tilan oli perustanut? Keitä talossamme oli asunut ja mitä täällä oli tehty?

Esimerkki säästävästä remontista: hirsiseinän päällä olevaa julkisivulautoitusta on vaihdettu uuteen puumateriaaliin ainoastaan seinän alaosassa, johon oli syntynyt pintalahovaurioita.

Kirkonkirjojen mukaan tilan tarina alkoi vuonna 1868, mikä sai historiannälkäiset tuntosarveni heti koholleen. Tuo vuosi oli sängen haastava ja siten kovin erikoinen ajankohta talon rakentamiselle, sillä kaikesta oli pulaa ja kansa näki nälkää. Pahimpia satotuhoja kärsineillä alueilla jopa 20 prosenttia asukkaista kuoli nälkään tai sen aiheuttamiin tauteihin, joten ajat olivat todella huonot.

Vakka-Suomi ei kuulunut pahimpiin alueisiin Suomessa, mutta sana satotuhosta kulki ja pelko oli varmasti läsnä kaikkialla. Voi vain kuvitella talon ensimmäisen isäntäparin, Henrik Reinhold Henrikinpojan (1846–1915) ja Fredrika Mathilda Jakobsdotterin (1846–1911) huolien määrää, sillä vuosi eteenpäin siitä, kun tila perustettiin, nuori pari odotti jo ensimmäisiä lapsiaan.

Parin vuonna 1869 syntyneet esikoiset Augusta ja Johan olivat kaksoset. Myöhemmin perheeseen syntyi vielä kolme lasta, Gerda Alexandra (1875) sekä vuonna 1886 syntyneet kaksostytöt Helmi Emilia ja Matilda. Helmi Emilia menehtyi noin 2-vuotiaana ja hänen kaksoissiskonsa vain päivän ikäisenä, joten häntä ei löytynyt kirkkoherranvirastolla teettämästämme talosukuselvityksestäkään. Syynä oli ilmeisesti se, ettei häntä ollut ehditty kastaa.

Talo jäi sitten aikanaan Henrikin ja Fredrikan pojalle Johanille, joka myi tilan 1920-luvulla toiselle perheelle, mutta jäi vielä itse asumaan talon pihalle rakennettuun huvilaan, jota me kutsumme Villa Gerdaksi.

Viimeinen talon asukas ennen meitä, 1920-luvulla tilan ostaneen ja hevosia kasvattaneen Jalmarin poika, asui talossa vielä 2000-luvun taitteeseen saakka. Hänen jälkeensä perikunta myi jo aiemmin pilkotun entisen tilan ja sen heikkokuntoiset rakennukset kiinteistövälikäille, joka ajatteli korjata talon omaksi kesäpaikakseen. Hyvänä alkanut ajatus jäi kuitenkin toteutusvaiheessa kesken, ja paikka myytiin meille. Me olimme nyt talon kolmas isäntäpari, ja otimme tässä vaiheessa purkukuntoiseksi luokitellun talon elvytyksen tehtäväksemme.

Meille oli alusta alkaen selvää, että noudattaisimme remontoinnissa yksinkertaista periaatetta: korjaamme sen mikä pitää korjata, mutta jos jokin

ei ole rikki, emme lähde muuttamaan sitä. Muutenkin suosimme niin sanottua säästävää remonttia, joka säilyttää sen mikä on vielä käytettävissä, vaikka rikkoutuneet osat korvattaisiinkin. Tätä periaatetta noudatimme esimerkiksi talon julkisivuremontissa. Säästimme suojalaudoituksista kaksi kolmasosaa ja poistimme vain talon alaosan lahonneet suojalaudat, jotka korvattiin terveellä puulla.

Hirsitalot ovat siitä upeita rakennuksia, että niitä on suhteellisen yksinkertaista remontoida. Paloja voi ottaa pois ja korvata niitä uusilla ilman, että koko talon tekniikkaa tarvitsee purkaa. Askeettisen talon remontointi on siten omalla tavallaan myös edullista. Laulun mukaisesti aika pitkälle pääsee, kun on vasara ja nauvoja – ja ehkäpä saha, kanki ja vatupassikin on hyvä olla olemassa.

Vuoden ajan me korjasimme vaurioita, poistimme hirsien välistä kaikkea painuneista sammaleista niihin vanhoihin kalsareihin ja korvasimme niitä pellavariveellä. Tontille porautettiin porakaivo. Lattioita tilkittiin hengittävillä materiaaleilla, kivi-jalkaa ja lahovaurioita korjattiin ja hormoneja korjautettiin. Puutarhaa raivattiin kuin menninkäisten olympialaisissa konsanaan. Sisäseiniä paperoitiin pinkopahvilla ja perinnetapeteilla, paneeleita lisättiin ja vanhoja paikkailtiin, seiniä, lattioita ja sisäkattoja maalattiin. Koko talo jynssättiin ja korjattiin nurkka, seinä ja lattia kerrallaan, kunnes se oli riittävän hyvässä kunnossa, jotta siinä saattoi asua.

Eikä se remontointi ollenkaan kamalaa ollut. On palkitsevaa, kun saa rakentaa omaa haavettaan. Meillä oli jopa mukavaa taloa laitellessa, vaikka toki välillä väsyttikin. Vaikka viikonloput olivat lyhyitä eivätkä lomatkaan loputtomasti kestäneet, meillä oli myös aikaa ajella ympäriinsä maisemia ihailen ja tutustua uuteen seutuun, tulevaan kotikuntaamme ja sen naapurialueisiin. Askeettisemmän elämän harjoittelu tuntui hyvältä, jopa vapauttavalta, vaikka vedet piti alussa kantaa mukana kaupungista eikä talolla ollut pesupaikkaakaan. Vaikka aika tapaa kullata muistoja, näissä muistoissa on kultaa omastakin takaa. Ihania aikoja, ihania muistoja. Joskus aika hauskojakin!

Johanna ehti vuosien ajan haaveilla ja käydä katsomassa miehensä kanssa monta taloa. He halusivat pois kaupungista, keinovaloista, betoniseinistä ja itseään toistavasta arjesta. Löytyi Jovela, nykyajan melskeistä vapaa paikka, jossa tähdet piirtyvät yötaivaalle pellon ylle ja uusi aamu valkenee linnunlauluun. *Vanhassa talossa* kertoo matkasta yksinkertaiseen elämään. Se on myös oman sadon ja loppuvuoden juhlien keittokirja sekä tee se itse -henkinen, hyvän mielen puuhastelukirja. Kirjan reseptit ja inspiroivat ideat ajoittuvat alkusyksystä aina joulun saakka.

DOCENDO

KL 68.4

ISBN 978-952-382-397-6

